

Список використаної літератури:

1. Чернова Е. И. Игра как элемент учебно-воспитательного процесса / Е. И. Чернова // Игра и игрушки в истории и культуре, развитии и образовании. – 2012. – С. 119–122.
2. Онищенко А. С. Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників / А. С. Онищенко // Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2011. – Вип. 9. – С. 250–255.
3. Сухар В. Л. Дидактичні ігри: старший дошкільний вік / В. Л. Сухар. – Харків : Ранок, 2012. – 192 с.

Науковий керівник: к. п. н., доцент І. В. Єнгалічева

ВИДИ ДИТЯЧИХ ЕКСПЕРИМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ДОВКІЛЛЯ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

О. О. Панченко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Нові вимоги, що висуваються до освітнього процесу в закладах дошкільної освіти (ЗДО), потребують від педагогів знання особливостей організації різних видів діяльності на заняттях з довкілля. Необхідно зазначити те, що під час ознайомлення дітей дошкільного віку з властивостями природних об'єктів, особливе місце відводиться експериментам та дослідом. Як правило, у закладах дошкільної освіти переважно застосовуються елементарні експерименти з об'єктами живої та неживої природи. Натомість у психолого-педагогічній науці подано значну кількість класифікацій дитячого експериментування.

Зазвичай, у педагогіці розрізняють два види експериментів – лабораторний та природний. Природний експеримент характеризується тим, що проводиться в умовах звичайної життєдіяльності з мінімумом втручання експериментатора в процес. Натомість лабораторний експеримент організовується в спеціально створених умовах та обладнаний сигнальними та реєструвальними приладами (термометр, мікроскоп, гномон і т. д.), що дає змогу спостерігати вплив зовнішніх дій та реакцій на об'єкт дослідження (наприклад зміна кольору води, температури повітря чи води в приміщенні та на подвір'ї і т. д.) [1, с. 72]. Перевагою лабораторного експерименту є можливість контролювати всі зміни, які відбуваються з об'єктом та можливість повторити експеримент за аналогічних умов. Недоліком лабораторного експерименту є не реальні, а лише наближені умови навколишнього середовища [4, с. 132].

Вагомий внесок у розвиток дитячого експериментування зробила А. Іванова, яка класифікувала різні види експериментів в ЗДО за певними ознаками. Нині, ця класифікація є ґрунтовною та поширеною. Розглянемо її більш детально.

1. За характером об'єктів, що використовуються в експерименті:

- дослід з рослинами (виготовлення фарб з квітів; ріст рослин за умов різного освітлення, ґрунту, вологості; дослідження листків різних видів дерев; висаджування рослин у вазони та на подвір'я і т. д.);

- дослід з тваринами і комахами (мозаїчні ходи мурах, дослідження кольору очей у бджіл, дослідження руху риб в акваріумі під час годування та в звичайний час);

- дослід з об'єктами неживої природи (рух Сонця; стан води: холодна, гаряча, лід, пар; дослід з ґрунтом, піском, глиною, повітрям, вітром, рососою);

- дослід, об'єктом яких є людина (тінь; дослідження зросту на протязі року; вивчення систем життєдіяльності людського організму: нервова, травна, дихальна, серцево-судинна, покривна системи) [3, с. 98].

2. За місцем проведення дослідів:

- у груповій кімнаті (наприклад дослідження стану води, зміна кольору води, дослідження росту рослин в різних умовах);
- на дослідних ділянках, географічних майданчиках (дослідження ґрунту, повітря, тіні, руху Сонця).

3. За кількістю дітей:

- індивідуальні – організовуються при включенні 1-4 осіб, такий вид роботи спричинений складністю експерименту, безпечністю організації (наприклад, крихкість засобів експерименту), відсутність достатньої кількості засобів проведення експерименту;
- групові – кількість дітей не повинна перевищувати 10 осіб. Зазвичай вихователі об'єднують дітей у декілька груп і проводять експеримент з кожною групою окремо;
- фронтальні або колективні – у проведенні експерименту бере участь вся група або дошкільники лише спостерігають за діями педагога під час досліду.

4. За умовами їх проведення:

- випадкові – експерименти результат яких неможливо передбачити наперед дітьми (наприклад під час пояснення дітям кругообігу води);
- заплановані – проводяться для закріплення уже відомої інформації про певний об'єкт;
- поставлені – як відповідь на запитання дитини (наприклад на запитання дитини: Як утворюється веселка? Педагог може не лише словесно пояснити, а і продемонструвати дітям на прикладі).

5. За характером розумових операцій:

- фактичні (дослідження одного об'єкта без взаємозв'язку з іншими об'єктами чи явищами);
- порівняльні (дослідження за яких порівнюється як один і той самий об'єкт може впливати, змінюватися при взаємодії з іншими об'єктами (наприклад, розчинення солі в холодній та гарячій воді, олії, оцті);
- узагальнюючі (у ході експерименту простежуються загальні закономірності об'єкту) [2, с. 66].

6. За характером пізнавальної діяльності:

- ілюстративні (представлена педагогом інформація вже відома дітям, під час проведення експерименту підтверджується факт, закономірність);
- пошукові (експеримент у ході якого діти не знають кінцевого результату, а лише прогнозують його);
- вирішення поставлених завдань (діти проводять експеримент до тих пір, доки не отримують бажаний результат).

7. За способом застосування в аудиторії:

- демонстраційні (експеримент, який проводить виключно педагог, а дошкільники спостерігають за діями та результатом);
- фронтальні (досліди проводять сам діти).

8. За характером включення в педагогічний процес:

- епізодичні (організовується педагогом час від часу, тобто лише за необхідності);
- систематичні (експеримент займає важливе місце в навчально-виховній діяльності дітей, побудований за певною системою та характеризується регулярністю).

9. За місцем в циклі:

- первинні (у ході експерименту підтверджується або спростовується певна інформація чи факт, організовуються переважно одними з найперших);

- повторні (експеримент проводиться за аналогією первинного експерименту, для повторної перевірки висуненої гіпотези);
- заключні і підсумкові (експеримент у ході якого формуються висновки) [3, с. 66-67].

Головне завдання при виборі виду дослідно-експериментальної діяльності полягає у тому, щоб хід роботи був продуманий максимально точно, всебічно, у формі, доступній для дітей дошкільного віку. Зважаючи на це, дидактичний результат можна досягти лише тоді, коли експериментальна діяльність педагога на занятті організовується в комплексі з практичними діями дошкільника та систематично протягом навчального року. Це дозволяє не тільки урізноманітнити прийоми та методи навчальної роботи, а й підтримувати активність дітей старшого дошкільного віку у ході заняття.

Зазначимо, що у закладах дошкільної освіти дослідно-експериментальна діяльність включає в себе безпосередньо організовану діяльність з дітьми (планові експерименти); спільну діяльність із дітьми (спостереження, праця, художня творчість); самостійну діяльність дітей (праця в лабораторії) та спільну роботу з батьками (участь у різних дослідницьких проектах).

Отже, експериментальна діяльність у закладах дошкільної освіти займає важливе місце у освітньому процесі в ході ознайомлення старших дошкільників з природою. У ході опрацювання наукової літератури, ми визначили, що найбільш доцільною класифікацією видів експериментальної діяльності у ЗДО прийнято вважати класифікацію А. Іванова.

Список використаної літератури:

1. Експериментальна діяльність дітей 4-6 років: з досвіду роботи / авт.-упоряд. Л. М. Мегнищикова. – Волгоград : Учитель, 2009. – 130 с.
2. Іванова А. И. Экологические наблюдения и эксперименты в детском саду / А. И. Иванова. – М. : ТЦ Сфера, 2004. – 224 с.
3. Іванова И. Естественно–научные наблюдения и эксперименты в детском саду / И. Иванова. – М. : ТЦ Сфера, 2010. – 224 с.
4. Ягупов В. В. Педагогіка / В. В. Ягупов. – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.

Науковий керівник: доцент І. В. Єнгалічева

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ПРИРОДИ

М. В. Пилявська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Нині, проблема естетичного виховання, розвитку особистості, формування її естетичної культури є одним з важливих завдань, що стоять перед системою сучасної освіти. У системі естетичного виховання дітей дошкільного віку важливе місце відведено природі. Адже, саме природа найкраще збагачує психіку дитини, вдосконалює її органи чуття та естетичний смак. Виховання любові до природи, вміння відчувати її красу та захоплюватися нею має важливе значення як для естетичного розвитку дітей, так і для морального виховання, зокрема, для формування у дітей патріотичних почуттів, чутливості до оточення, потреби до праці, а також сприяє фізичному загартуванню, розширення розумового кругозору.

Про природу як засіб розвитку особистості вказують у своїх дослідженнях багато науковців: А. Беленька, Н. Горобаха, Н. Глухова, Н. Кот, Н. Лисенко, З. Плохій,